

CONTIMPORANUL

ANUL VIII Nr. 87

APARE DUMINECA

București, Str. Bateriilor 4. Tel. 67 31

VAMPIRUL lui TITA BOBEȘ

Acceptă, zilnic, tot. Nu refuză nici odată, un dar, un compliment, o jertfă. Și chiar dacă îi aduceam, cu preț de trudă și de tinereță pierdută, sașiul și îndestuierea, totul făcea numai câteva clipe. Nu-mi mulțumia, nici nu-mi manifesta nemulțumirea. Starea ei firească era de necontentă exigență. Fără expresie, fără gesturi, fără cuvinte. Un ordin rece și precis cerând, neîntrerupt sacrificii. Și ordinul ei nu îngăduia replica. Îi închinam viața, puterile și gândurile, clipă cu clipă. Viața mea vie și poftă ei de gliață, se luase la întrecere. Sângele meu, și spiritul se preschimbau în bani și banii în daruri. În fiecare zi, de două, de trei, de câte ori era nevoie, pe zi. Fiecare sfârșit, un început. Și la răstimpuri, seria suferințelor mărunte culmina în câte un calvar ivit, subit, la răspântii. Îi suiam ca un martir, sau o țărâșă pe o cruce. Din întregul ei aspect frigid și mândru, același ordin, nici măcar îndărătnic. Ci numai peremptoriu, ca semnul unui înger: dă-mi! Și dădeam.

Dacă am avut momente de revoltă? Tot ce se poate! Dar dumneata care m'ascultă, n'ăi cunoscut-o. Oh, linia ei lină de melodie, numai un flaut nocturn ț-ar putea-o descrie. Și culoarea ei de soare vechi, tonurile tropicale ale suprafețelor ei lucioase și mute. Fruntea ei brună, mică și stupidă, și tăcerile ei hermetice, de creolă suverană și absurdă. Charles Baudelaire ar fi văzut în ea o nouă Jeanne Duval cu mlădișurile ei de jivină, cu salturile ei supranaturale — fiindcă, cel ce mă osândește, nu-i știe mersul. Un freacă de întinerie prin codrii, o lunecare de planetă, o aminare de baluri și serbări de odinioară, toate acestea se mlădiu în trecerea-i radioasă de zeiță. Ți-am vorbit adineori de Jeanne Duval, dar am uitat de Diana vânătoria. Asemeni acesteia trecea, și asemeni unei amazoaie cu herghelie ei de cai sălbatici.

Am petrecut împreună neuite ore, de vertigiu și de leagăn, pe drumuri lungi de lună, sau sub fulgurea zorilor cu soare nou și roșu în pieptul pustietății.

Lumina se răsfăța în corpul ei de jărătec, besna se prosterna în fața ochilor ei de pară.

Mintile, răsuful, și năzuința tuturor anilor, mi le dădeam pradă avântului ei fără seamăn. Prețul, fără îndoială, era mai prejos de nebunia obținută. Dar mă exaspera răceala calculată a celor mai extraordinare ale ei elanuri. Mă chinuia tăcerea ei interesată, minciuna ei impudică și superioară. Contrastul gusturilor ei vulgare și rafinate, intransigența ei amatoare de chintesente...

Brusc, se opria, sdobind fără milă iluzia unei voluptăți care părea câștigată: — Nu mai vreau, părea că spune.

Se pornia o cinică toameală. O înduplecam, uneori. De obicei însă mă țărâm zadarnic, ca o reptilă, în jurul nemiscării ei splendide și neîndurate. Cuvinte de rugă, îmi veniau pe buze. Sau vorbe de ocară, în gând: Vampir! tărăf!

De prisos. Am vrut adesea să-i privesc în suflet, să o desfac ca pe o păpușă mare, ca pe o mașină infernală.

Fără spor, înlăturai învelisul ei de strălucire, să contempți ca într-un templu măruntaiele ei banale și indifferente.

— Dă-mi, dă-mi, dă-mi! Vreau, vreau, vreau! cîntam ca un augur într-o pasăre spintecată.

Tadul meu, mă era și un iad de vanitate. Când ne vedeau împreună, prietenilor le străluciau privirile și surâsul lor spunea: cât e de nobilă, de

pură și frumoasă. Mon cher! complimentele mele!

Frumusețea ei se complăcea numai la un peron de marmură. Pentru frumusețea ei îmi închiriasem un palat.

Ultimul ban s'a dus pe o cartă de joc, într-o noapte de febră și de luptă cu destinul. Mă aștepta la esire, elegantă, tăcută, nepăsătoare. Ochi ei luminau fațadele, asfaltul, desmierdau insistent trecătorii. Și deodată se opri. Înțelesei: „Vreau!”

— „Vreau, dar de data asta e mai serios. Uite, îmi trebuie pe mâine, două cauciucuri noi...”

Ce s'a petrecut în mine?

A doua zi o lăsa acasă și mă dusei la prietenul meu F., din diplomație. Era unul din curtezani ei cei mai asidui. Mă piznuia de mult pentru fericirea noastră...

— Am venit să-ți vând pe Diana, îi spusei, fără preambul.

— Ce ești nebun? se sgâi la mine... Pe Diana? S'o vinzi? Mie?

— M'a costat o avere. Ți-o dau pe șizeci de mii de lei, și în rate, în câte rate vrei. Numai lea-o mai iute, că m'a nimicit.

F., nu se lăsa mult rugat.

Diana l-a urmat, fără un regret, fără o lacrimă. Își dădea oare seama că sunt ruinat, că nu mai reprezintă pentru ea nimic? Sau mă disprețuia pentru fârgul făcut? M'a chinuit, o vreme, îndoiala.

Lui F., i-a fost Diana, piaza-rea. Și-a vândut casele și garajul. În restriște, fu nevoit să o adăpostească sub un covillir de mușama. Mai târziu, a vândut-o și el altuia. (Mie m'ă mai rămas dator câteva rate. Dar nu mai am nici o pretenție).

Ea mă trecu, o vreme, din mână în mână...

De curând am zărit-o într-o stație. Scâlciată, plină de noroi, lamentabilă. De rușine, am luat alta. A ajuns mașină pe piață, cu taximetru de clasa II-a.

Sic transit...

I. Vinea

V. MADGEARU

Un om periculos: iese din rând.

Extras dintr-o fișă secretă: „Madgearu Virgil: antidot otrava Brătianu.

„A se păstra în farmacia statului”. Autoritățile să-l cerceteze și pentru poligamie. Mai trăeste legitimat cu Munca, Energia, Competența. Integritatea și cu altele de aceleași moravuri.

Examenul său anatomic și fiziologie prezintă aceste anomalii: Cap, pornire și transmisiuni. Curent continuu-polifasic.

Funcționează cu gaze-idei. Randamentul concret.

Din nenorocire corpul e transparent. I se vede o inimă.

Trebuie să fi făcut armata ca voluntar. A rămas așa.

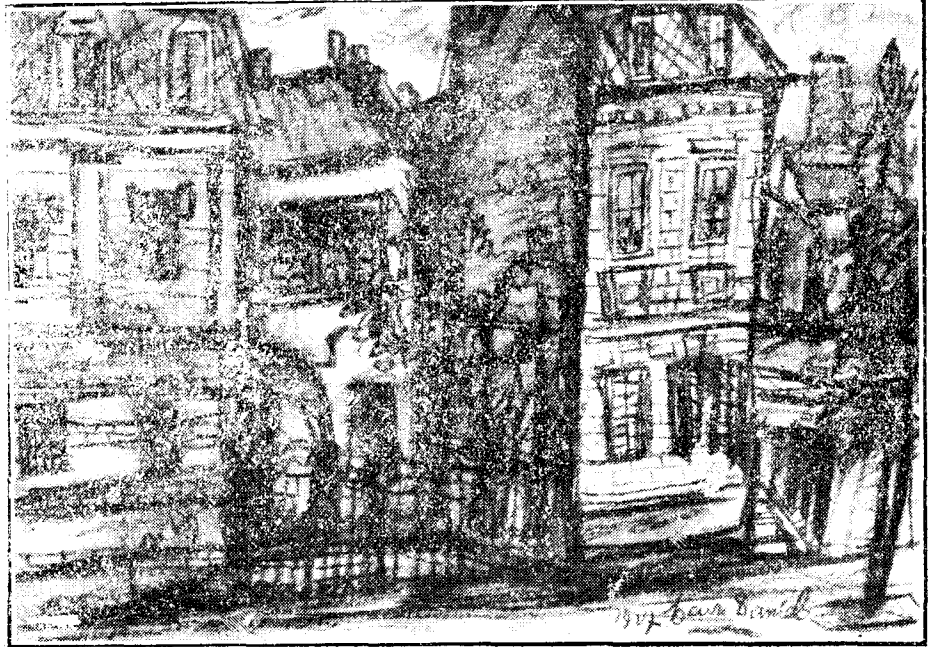
Pasiunea sa este de fapt astronomia. Tinde în sus. Deaceia își poartă lunetele pretutindeni. Grație lor, aude tot.

În orele libere prinde muștele cari sbârnăie prin budget.

Abuzul de gimnastică l'a desvoltat peste măsură. A ajuns temelie.

E gospodăru. Dacă nu e suprimat la timp, poate să economisească un guvern.

J. G. Costin

Henri Daniel: Casa depe chei, fără chei

Leafa d-lui Vidrighin sau cât costă căcănarul dela Timișoara

Epopoea lefii d-lui Vidrighin tinde să întrecă în măreție balada remanierii. Consiliul de miniștri, covârșit de formidabila chestie a lefii d-lui Vidrighin, se istovește în deliberări fără sfârșit. Țara întreagă se amărăște azi de o singură grije: leafa d-lui Vidrighin.

În definitiv, ce pretinde d. Vidrighin? Își cere dreptul lui, — adică 300.000 de lei (citește: trei sute mii) pe lună pentru sacrificiul de a renunța la onorurile de șef al canalelor și *tout-à-l'égoût*-urile din Timișoara pentru a accepta să împărătească peste bielele căi ferate ale României.

Cererea, așa de legitimă, a modestiei d-lui Vidrighin ia vigoarea unui ultimatum. Iată pentru ce guvernul e așa de alarmat și țara e așa de înfrigurată. Directorul C. F. R. e hotărât: dacă nu i se acordă, cuvenita lista civilă, el se introduce înapoi de unde a venit, la closetele timișorene care-l așteaptă ca pe un fiu rătăcitor, deslipit de la căminul lui firesc.

Patru milioane de lei anual pentru a avea pe d. Vidrighin la direcția C. F. R. nu e prea mult, dacă d-sa convine să ofere în schimb Patriei legământul contractual de a suporta acest tratament cel puțin zece ani...

Veți întreba, poate, cu nedumerire: de ce să dărnice pe sine cu atâta greutate acest fost admirabil organizator al privațiilor bănățene? Ce titlu, ce capacitate realizatoare, ce inițiativă fericită, a adus în conducerea șubredului nostru așezământ feroviar?

Nu cunoaștem pe d. Vidrighin nici măcar din vedere iar la Timișoara am fost prea puțin pentruca să-mi dau personal seama de înlesnirile ce geniul d-sale a pus la dispoziția toaletei intime a cetățenilor respectivi. Dar, am căutat — sub îndemnul emoționii ce-a cuprins țara în dezbaterile lefii d-lui Vidrighin — să mă interesez la cei ce-au putut privi deaproape activitatea fenomenalului closetolog timișorean.

Și am aflat, în adevăr, lucruri nimitoare.

Dl. Vidrighin e un „om energie”. Veți fi curioși să știți cum își manifestă această „energie”. Să vă explic.

Maestrul „tout-à-l'égoût”-urilor chiamă ingineri bătrâni la dânsul — ingineri de

înaltă considerare profesională și intelectuală — și le vorbește cu grandoearea cu care preocupății își tratează „ucenicii”. Mitocănia aceasta, pigmentată de deliciul accentului bănățean, ia uneori strălucirea unei răgăleli de măgar în rumegare. Lunga aplicațiune a savantului closetolog asupra îndrumării științifice a escrementelor timișorene acordă măgariilor d-sale un parfum de o impunătoare specificitate.

Dar, „energia” majestuosului personaj nu se exercită doar asupra unor oameni cari până ieri s'ar fi codit să ceară intervenția d-lui Vidrighin fie chiar numai pentru instalațiile de apă ale gospodăriilor respective, fiindcă reputația d-sale științifică era cu zgârcenie și exclusiv îmbrățișată de urbea Timișoarei. — scumpul dictator al C. F. R. știe să fie tot atât de aprig, adică de mitocan și cu personalul mai puțin demn de mânia obișnuită a unui imbecil parvenit. Ce pat bieții funcționari mărunți și lucrătorii de pe urma acestei inutile desfășurări de bâzduc dement și de țigănească educație, n'au suferit, desigur, nici salariații sacalelor puturoase cari țin locul d-ului Vidrighin în orașele neservite încă de canal.

Știm că fulgerile acestui Jupiter al moșiciei se îndreptară de curând chiar asupra curții regale și că a fost nevoie de intervenția proprie a primului ministru pentru a priciponi copitele măgarului energie.

Aceasta e întreaga capacitate a miraculosului doctor de căi ferate descoperit de regimul cel nou al prefacerii și civilizării României. Drept care i se zice „om energie”.

Această confuzie de noțiuni e caracteristică în societățile de educație primară. Tâmpenia la proporțiile intelpeciuenei, mania se echivalează cu consecvența, neputința e respectată ca o creștinăască renunțare, iar moșicia e salutată ca aspect activ al energiei.

Pentru aceia, în România, d. Vintilă Brătianu e „dintr'o bucată”. Magnificentiis e împărat, iar d. Vidrighin e „energie”.

Noi cari ne învățasem să vedem în regimul condus de civilizata personalitate a d-lui Iulu Maniu cel puțin tentația de a reintegra zisele noțiuni morale în sfera lor firească, suntem pur și simplu desființați sufleteste văzând cum se chinuște guvernul ca — (peste reducerile nemiloase de funcționari, practicate cu atâta cruzime) — să poată plăti, totus, 4.000.000 de lei anual căcănarului teribil dela Timișoara.

Dem. Theodorescu

LITERATURA

ORT, de Barbu Brezeanu

Pentru întâia oară am fost invitat vara la părintele meu adoptiv. Nu aveam părinți vii, iar rude — dacă am — nu mă cunosc.

Înainte de invitație mă aflam stinger. Adopțiunea se făcuse atunci bine venit, tocmai când doream să plec în vilegiatură.

La chip semănam structural cu fiul scufundat al boerului Asky (cu oțina priu nordul țării). Purtam haine curate, distincție, frumusețe. Ce păcat, fiul boerului trebuia să fie aidoma.

Și mergeam pe stradă monoton, când tatăl ce era să fie, deschise portiera carei ce oprise, și mi se prezintă ceremonios. Nu întârziat să-i răspund; mă pofți sus alături; acceptai cu amabilitate. Era obosit de umbrelt.

Când am descins, după o vreme, eram fiul său virtual.

Acum — trecuse timp — mă bucur de prerogativele ce mi le dăduse odată cu numele bărbatului meu. (El era bărbat, eu băiat).

Dela gară la conac în lipsă de ocupație privisem parcursul drumului. Tărânci de toate vârstele, săteni prichindei în haine primenite, ne ieșiseră în cale scoțând variate sonorități psihologice, iar domnul de lângă mine (tatăl meu) flutura grațios o batistă, semn de grație și salut. Mi s'a spus că pentru mine se înșuruiseră întâmpinători. M'a amuzat.

Cățărât pe înălțime castelul stăpân pe păduri domina ținutul, mândru, când era privit de sus. Într'o zi am descins, pe jos, și deziluzionat nu am găsit decât praf, diferite resturi odore, un soare care mi-a mâncat o bucățică din epidermă, împotriva protestărilor mele acute.

După această scurtă excursiune am păstrat, obosit și alterat, iatacul și amintirea unei pedepse.

Dar ce m'a interesat deosebit a fost „vechea cetate”, reședință păgănită, eclipsată azi de „castel” însă mult mai atrăgătoare prin emanații arhaice.

Bunicul „tatălui meu” o locuise (poveștea un moș spătos). După ce luase mușterea, una din apus, tare frumoasă, a pus să-i ridice conac nou. Dar avu parte să moară înainte să vadă sfârșită clădirea. Craiul amărât nu vru să termine zidul nou și trăi ca un pustnic în cetate până i se stinse trupul și viața.

Ce fel de Crai, din ce i s'a tras moartea, ce s'a făcut cu văduva bunicului — nu știu să mă deslușesc. Iar pe „tatăl meu” nu îndrăsniam să-i întreb de un neam care nu era al meu, din discreție.

Era ursuz și mult prea temut de săteni, argați și slujitori.

Părea un anacronic senior medieval și mă trata cu asprime. Nu era permis să vorbesc cu el decât exclusiv ceea ce protocolul îngăduia. Dar îi plăcea să mă caute cu privirea. Se uita prin vitraliu la joaca mea din parc; deseori l-am surprins contemplându-mă.

La chip — jocul soartei — aduceam leit cu fiul veritabil și răposat. Am făcut pe furis, cu singur, cunoștința lui în sala de tablouri; și nu era oglindă pânza.

Eu eram pentru el un tablou viu. Nu mi se permitea decât arța mută.

Într'o zi am urecat scara din cetatea neumblată și înfruntând urzeala paienjenilor, țepetele de buhă și mânia hăceilor, am îndrăsnit să cotrobăiesc.

Explorarea a fost răsplătită: Aparatul zăcea prin pod.

Pitulat în praf gros, fără nă mult încărunită și fulg, trăia o viață de ascet nedereticat.

A trebuit să-i rad fulgii, puful, să-l mângâi cu piele de căprioară, iar dupe aceste operații de purificare am deslușit afară în soare obiectul: era un trunchi de piramidă îmbrăcat în piele verde: o geometrică taină cu un cap rotund din sticlă groasă.

Trunchiul fără ezitare a fost bolezat vechi aparat de fotografiat și evaluat obiect de muzeu. O inscripție interioară arăta pe făuritor: uful Wilped Saal, de origină necunoscută, în anul 1826. Inscripțiunea era de mână, cu litere latine și lăbărțat șgăriate.

Dar ce era surprinzător în aflare nu era inscripția, ci lentila.

Ochiul aparatului, prin negura podului lumina ca licuriciul, dar cu perseverență și intensitate nemăsurată.

Acum, la lumină, ochiul se minuna de minunea clesrarului. Era neobișnuit, jocul de lumină, vârtejul de culori, zona de sticlă. Avea ceva fosforescent și svăpăiat care țintea ochiul meu. Și priveam tot mai vrăjit. Luminat, mai amestit. Mult.

Când s'a stins soarele, nu mai știu:

eram orb. Veritabil și înspăimântător. Orb.

Orb, țineam în mână blestemăția, deslușeam arena cromatică, și nimic mai mult!

Au trecut de atunci trei ani și în ceață, prostănac, trăesc.

Am devenit un animal vicios și buimac, ce îndeplinește funcțiuni lăsești. Doarme în noaptea ziua. Trăește ziua în noaptea.

Tatăl, constatănd decadența flagrantă, a dat prioritate unui papagal contemporan.

Probabil mă urăisem, nu mai semănau chipurile, iar culoarea irisului albise.

Mă iroseam. Într'o zi am plecat orb cum eram. Am simțit caldă lumina neagră. Am simțit răcoarea umbrei negre: treceam prin pădure, și mi-am găsit ochii topiți într'un lac. Era negru și rece, ca o moartă. Am intrat în apă: trupul, gura, creseau apa cu liniștea... Și m'afundam pe măsură ce fierbințeala scădea. Nu mai mi-am dat seama: eram înfipt ca o rădăcină prin nomol.

Deasupra, oglinda a tresărit. Sufletul pitiit într'o perlă a scânteiat vertiginos, albastru, verzui, rumen...

Arhitectura de provincie

Stilul secolului al 16-lea dănuiește și în secolul al 17-lea. Cu modificări de înțeles și intensitate vom regăsi un stil perimat chiar un secol mai târziu la periferia țării de obârșie. Avem de exemplu cel mai barbar și deformat Louis XV cu 100 de ani mai târziu în țara nemțească.

Aceste reminiscențe suferă însă întotdeauna de un provincialism grosolan și diformant.

Stilul românesc de arhitectură suferă destule ofense în obârșia lui. Cine îl va vedea însă în noile ținuturi va păli de rușine.

Ca ori care arhitectură provincială, casele românești din Brașov de exemplu sunt adevărate barbarii.

În liniștea patriarhală a Brașovului cu promenade bogate s'au înfipt aceste hidoase „vile” proba unei inculturii ofensatoare căroră autoritățile locale nu opun nici o opoziție.

Alături de simplitatea de bun simț a casei săseștisau de modernismul orașelor, stilul românesc „provincial” nu poate dănui.

Nu ne rămâne altceva de făcut decât sau să adoptăm arhitectura noua formelor autohtone adică să refacem stilul romantic pe care l'am găsit și în care românii ardeleni au știut să gândească ori să ne impunem modernismul plin de făgăduinți către care t'nde mai de vreme ori mai târziu și arhitectura băștinașă. Atunci vom fi frunțași și călăuze culturale. M. Jancu

Literatura Războiului

— Pe marginea unui volum —

Nu este un simplu hazard de editură că această carte de războiu a germanului Remarque: „In Westen nichts neues” cunoaște în toată lumea, după ce a cunoscut în Germania și Anglia, un succes enorm.

Zece ani după armistițiul, în această Europă paradoxală evoluând cu o viteză istorică necunoscută înainte de terribila criză din 1914 spre un destin dificil de prevăzut; în continentul decăzut din rang în beneficiul Americii; unde naționalismele ascuțite și agitate până la absurd de tratatul din Versailles se ciocnesc șmechereste pentru ca să reia în favoarea unei relative prosperități cursa înarmărilor al cărei final infailibil, rămâne războiul — în această Europă pare că s'a ivit nevoia unei întoarceri spre trecutul săngeros, atât de apropiat și totuși, atât de depărtat, al războiului mondial.

Distanțată — omenirea aruncă privirile asupra minotaurului și este înfricoșată de posibilitatea deșteptării monstrului dar și mai înfricată de gândul mai mult sau mai puțin confuz simțit, al antrenării tineretului ca mai înainte, în căzărni și eventual la masacrul.

Deceia cinematograful și literatura au evocat evenimentele atroce, dela care atenția publicului universal instigat la pace, s'a depărtat.

Imensa favoare de care s'a bucurat volumul: „In Westen nichts neues”, marchează cotitura istoriei contemporane dela care privit războiul din 1914—1918 este estompat, în timp ce la orizont spectrul încă necercat al unui conflict a căru atrocitate ne înfricoșează — căci ea — fiindcă

ar fi sfârșitul patriotismului! — totuși, să-i refuzăm eventualitatea.

„Reacționarii” pentru, poate, motive meschine s'au străduit să compare cartea lui Remarque cu alte cărți principale, contemporane ostilităților. Și, natural, pentru a o denigra după simpatiile sau antipatiile politice sau personale ale criticilor.

Nu vom participa la această metodă. Fundcă ceea ce distinge această carte de restul volumelor inspirate din războiu; și ceea ce, în același timp, ne permite să găsim lesne, pe tabela valorilor, locul acestei cărți cât și al celorlalte scrise zece ani după armistițiul — este tocmai deosebirea stării sufletești din care au izvorât.

Cartea lui Remarque, nu este nici o apologie, nici un denunț. Este un film și numai siugură distanța de anii războiului, îi permite să fie.

Pentru-ca să fie periodic scriitorul trebuie să fie vesit în literatură.

Serise chiar în toul evenimentelor evocate, cele mai cunoscute cărți asupra războiului pictau combatanții, în funcție mai mult de senzibilitatea halucinantă și reacțiile personale, mai mult sau mai puțin violente, ale autorilor — de cât cum erau în adevăr. Lirizmul dar și patosul, revolta dar și declamația odioasă sau vagă a propagandei naționaliste sau a aspirațiilor umanitare se'nterpeunau între autor și povestire. Iar preocupările de ordin literar deformau până la distrugere, la nevrosism, până la ideal.

Toate iluziunile, toate speranțele erau permise într'o lume care pocnea din toate

Delinquentul Baudelaire

Forța publică franceză s'a sezizat cu întârziere de un vechiu delict literar și a invitat — spune o gazetă — cu prudentă discreție, pe câțiva editori și librari să reintre în legalitate. Organele judiciare (un procuror — chiar francez fiind — nu e obligat să citească poezie) și-au amintit că volumul de poeme ale individului Charles Baudelaire, e condamnat potrivit unei sentințe dela sfârșitul veacului trecut, să apară fără cinci „piese” — luate drept corpuri delictive.

Admiratorii de azi ai poetului — servitorii unui cult sentimental absolut — au găsit în această întâmplare prilejul unei reabilitări juridice. Să nu uităm, obiectiv și legal, numitul Baudelaire a rămas — indiferent de sentimentele noastre — un delictent prins și condamnat. El a trecut în eternitate cu siguranță, că mărturia tristei lui preumblări prin această vale pământescă îi e asigurată: dacă nu o statuie cel puțin un nume inseris în catastifele tribunalului penal.

Dar iată, prietenii lui postumi nu primesc pentru grădinarul „Florilor răul lui” nici o anatamă juridică. Ei cer astăzi instanțelor franceze să-și recunoască păcatul și să substituie unei sentințe oficiale, o hotărâre ce nu punește din niciun text de lege, dar vine din conștiința maximă a câtorva decenii și a câtorva continente.

Această revoltă poate fi un gest de admirație. Nu este însă unul de înțelegere. Practic și mărunț vorbind, pentru că realitatea și nerealitatea lui Baudelaire nu mai folosește la nimic nici gloriei lui, nici iubirei noastre. Iar principial, pentru că sentința de condamnare și forța publică au deplină dreptate astăzi, ca și ieri, în cazul lui Baudelaire, ca în acela al lui Villon, Wilde, Rimbraud, Verlaine.

O societate organizată, pentru ca să trăiască, trebuie să încadreze. Criticile sale nu pot fi nici subtile, nicispeciale: ci numai simple și egale. Filozofia noastră de fiecare zi, este să ne disciplinăm astfel firea, încât în măsura în care depășește compartimentul nostru social să se realizeze fără a jena și să acționeze fără a contraveni. E unul din acele precepte, pe care un bun tată de familie le numește sănătoase. Și serios vorbind — este o etică socială necesară și cuviincioasă.

Sensibilitățile ce nu se încadrează totuși, trebuie să treacă pe la judecătorul de instrucție. Ca Baudelaire. Măsurile luate în cabinetul acestui funcționar, nu pot fi anulate de simpatia noastră, de admirația sau emoția noastră estetică. Intre amendă și elogiu, este neta deosebire dintre două atitudini ai plane deosebite, din motive diferite și pe, eumele a două discipline de viață diferite: statul și poezia. M. Sebastian

încheieturile. Toți scriitorii cari au evocat mohorâtul infern al tranșeelor, în cunoștința de cauză nu se puteau resemna să nu acorde o senz suferinții și nenorocirii; să nu denunțe timpul blestemat trăit; să nu ne anunțe, prin urmare, timpuri mai bune.

Și fiindcă zece ani au măsurat, această revoltă impotentă și aceste iluzii generoase al- supraviețuitorilor înecați în valurile eroilor nenumărați, a indiferențelor sau a profitorilor sedentari; fiindcă fiecare poate azi să priceapă că războiul din 1914 nu rămâne după parada pacifistă „ultimul războiu” promis solemn popoarelor — Erich Maria Remarque a reușit cu o obiectivitate singulară, să descrie abrutizarea „sărmanilor cămi de pe front” cum îi numește — cu seninătatea desperării — pe combatanții.

„Victoria” unera nu l'a liniștit, iar răstimpul din 1914 i-a confirmat sentimentul că distrugerea unor popoare nu-i decât o parte din deruta universală a supraviețuitorilor readuși într'o lume care n'a învățat nimic și vrea să uite totul. De aci, simplitatea, naturalul și goliciunea povestirii; realizmul dezesperant pentru cel care nu se resemnează să

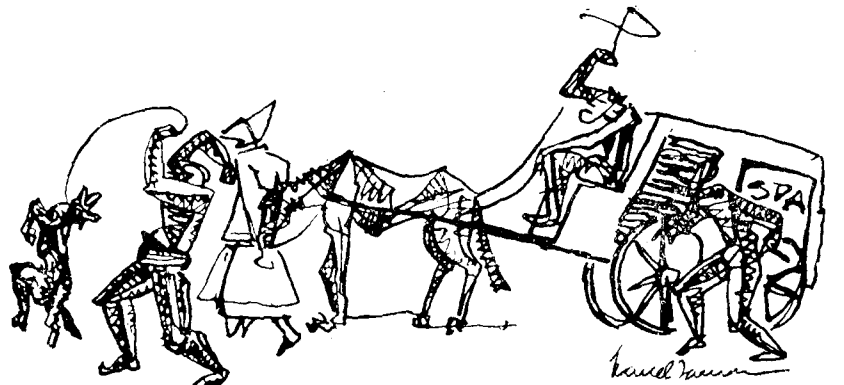
vadă în om o oaie a lui Panurge (un realizm psihologic disprețuind pitorescul, chiar grandios) un scris care semărgineste să dovedească fără fraze.

Cartea lui Remarque vine la timp. Acest document atât de magistral, acest proces verbal al sacrificiului și falimentului unei generații de occidentali, distrusă atât ca factor istoric, de chiar excesul eroarei în care a fost țărâtă, pune punct final literaturii de războiu. Disprețuitor al vaccinurilor sau turbărilor romantice, cari actualmente în Franța și Germania fac derizorie literatura, Remarque restituie cei doi ultimi ani ai războiului în abominabilă și lamentabilă lor goliciune.

Extraordinara pasivitate a combatanților de pe frontul occidental este deosemena desvâlută pentru prima dată și cu dansa, una din rațiunile deceptiei și dezorientării celor cari așteptau dela armistițiul nașterea unei lumi din care să fie alungate ororile trăite.

Iată de ce, orice disconție asupra talentului fiind înlăturată, cartea lui Remarque a aflat și va afla încă atâția cititori în toată lumea.

T. Russet

MIȘCAREA ECONOMICĂ

Prosperitatea Americii

Toate paradoxele își au ființă dincolo de Ocean. Țară de latitudine și totuși de mare industrie. Țară de export și totuși de excesiv protecționism vamal. Țară cu salariile cele mai ridicate și totuși cu producția cea mai eficientă de pe glob. Republica americană, creditoarea întregii lumi, are scontul mai ridicat decât toate statele debitoare. Țară fără șomaj și totuși fără economii. Cea mai desăvârșită democrație cunoaște cea mai absolută autocrație a unui președinte investit cu dreptul absolut de a decreta pace sau război. Cele mai desăvârșite libertăți cunosc cea mai dureroasă constrângere: privațiunea silită de băuturi alcoolice. Și astfel am putea continua înșirând o serie nesfârșită de aparente anomalii.

Ce dovedește aceasta? Că criteriile se deosebesc. Unitatea de măsură, în toate, este fundamental deosebită. Intre mentalitățile americană și europeană există o discrepanță congenitală, a priori.

Punctul de vedere european nu se poate aplica dincolo de ocean fără o deviație senzibilă, ca a unei raze la contactul cu atmosfera, ca a unui obiect, a cărui linie dreaptă se frânge la continuarea ei sub apă.

Recenta catastrofă la bursa din New York are cauze ancorate adânc în structura economică și socială a continentului american.

Specula, acel „gambing” care sfidează calculul și prudența, este inerent firei Jankee, este o latură organică a temperamentului american. Cine nu cunoaște pariurile asupra numărului de mile parcurse zilnic, de pe bordul transatlanticurilor, joc practicat din prima zi, în largul oceanului și care ne molipsește și pe noi Europenii? Americanul trebuie să joci: îi trebuie acest stupefiant social ca o nevoie patologică de a ține cu o mână firul care duce la miracol. Bursa rezumă astfel misticismul american—practic în finalitatea lui.

Industria americană, din a cărei producție 80% abia acoperă consumul intern și numai 20% merg la export; a dat primul impuls speculațiilor recente, grație cifrelor de afaceri într-o continuă și vertiginoasă creștere. Restul a urmat automat. Cele mai bune hârtii nu mai dădeau de cât 1—2% venit la valoarea lor, artificial crescută. Piața, ajunsă pe de altă parte la saturație, nu mai absorbea imensa producție a uzinelor și exportul se lovea fie de incapacitatea de consum, fie de barierele

protecționiste ale celorlalte state. Primele speculațiuni, a la baisse ale celor ce au flairat criza de dezechilibru, primele vânzări de pachete importante industriale au deslănțuit deruta, crahul, catastrofa.

Ne dăm noi oare seama ce înseamnă o micșorare de valori—bruscă și violentă—de aproape

100 miliarde de Dolari în decurs de două săptămâni?

Inseamnă, în primul rând, o nouă stratificare a proprietății, căci mii și milioane de acțiuni au trecut în alte mâini, și cu ele uzine, bănci și societăți de tot felul.

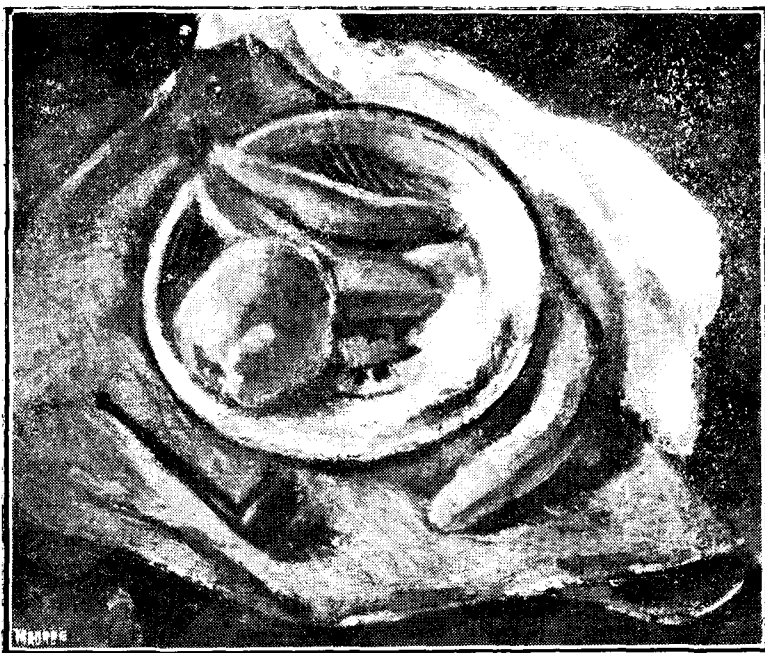
Bogația națională americană, în sine, nu pierde nimic din această tassare a valorilor. Nici nu s'au distrus nici nu s'au pierdut—în sensul absolut—valori reale, efective. Uzinele, companiile de căi ferate, minele au rămas și continuă să producă. Nici o cărămidă nu s'a deplasat. Dar reev luarea aceasta a valorilor a sărăcit o mare parte a populației, evidențând relativitatea unor averi neconsolidate și construite pe terenul fugitiv al speculei. Acest deficit de 100 miliarde de Dolari se petrece în filele registrelor, la curțieri, agenți de schimb și în virimentele băncilor.

Consecința nu poate să fie și nu va fi îmbucurătoare, pentru nimeni. Capacitatea de consum americană va suferi o nouă anemie. Disponibilul va fi în mare parte absorbit de noile plasamente, de umplerea golurilor, de vindecarea rănilor. Și poate va apare spectrul șomajului. Dar... tragedia însăși are, dincolo de Ocean, altă înfățișare. Ea nu are aspectul unei iremediabile fatalități astfel cum ne apare nouă. Din Alaska și până în Texas—de la Atlantic la Pacific—poporul acesta dispune de resurse atât de felurite și de imense—încât el este întotdeauna „în mers”. El ignorează inerția descurajării europene. Pentru el totul e aventură. Seria înfinită a posibilităților nu o închide de cât enigma morții.

Și astfel dinamismul american, ca un Hephaios resuscitat, va învinge iar eterna adversitate a materiei, va recupera pierderile, va crea noi bogății și din ele va izvorâ cândva noua civilizație.

St. Vidran

La Hasefer, str. Karagheorghievici găsiți toate revistele germane, franceze, de literatură și artă.

Iorgulescu (pictură)

Un regizor

Victor Ioan Popa a fost înfrânt. Mirare ar fi fost dacă lucrurile s'ar fi petrecut altfel, dar așa, toate au decurs, cum era firesc, pentru mentalitatea noastră — cum era de așteptat pentru moravurile noastre.

Victor Ion Popa a fost înfrânt de Soare Z. Soare și de Ionel Țăranu.

Acum știți că nu este vorba de vreo mărime politică, de vre-o competență economică, de vre-un versat al canoanelor sacre, ci de un simplu om de teatru.

Un director de scenă care s'a arătat în stare să impue unui Teatru înfățișare de Templu iar scenei: atmosferă de cercetări.

Repertoriile pe cari le-a alcătuit până acum pentru uzul scenelor pe cari și-a chinuit cu încordare de oțel trupul, au fost rare oșpețe spirituale. Spectacolele pe cari le-a regizat mai întotdeauna, cu descurajantă penurie de mijloace materiale) au fost, totuși, fanioane pe o cale teatrală, pe care alții la noi, nu s'au încumetat să bată.

Dacă n'ați văzut „Lupii de aramă” n'ați văzut încă o realizare plastică desăvârșită și o realizare integrală de armonie, ne vom încumeta odată, să întregim din slove, portretul acestui visător fără somn (din 24 de ore lucrează 24) dar până atunci însemnăm victoria care pentru mulțime poate însemna o înfrângere.

Dar ce poate să-i pese autenticului regizor Victor Ion Popa „de mîlțimea din piață” sau altminteri: de burțile regisorilor improvizati și de urechile lungi ale regisorilor improvizati.

S. D.

Premiera săptămânii

La Teatrul Ventura s'a reprezentat cu o reclamă exasperată cea mai nouă și cea mai proastă din producțiile dramatice ale furnizorului Bernstein.

Ținând să se „înnoiască”, patronul afacerii dela Gymnase și-a împărțit ultima confecțiune teatrală în tablouri și a purtat dearândul lor o femeie ce-ar trebui să fie ciudată și e numai absurdă.

„Melo” e o răsufletă melodramă bersteiniană, căreia critica de complezență a Bucureștilor — în cap cu eminentul caraghios de gât, nas și urechi Vereea — i-a făcut o primire sărbătorească.

Rolul principal e o femeie de farmec demonic și de ispită ucigașe. Se cere, deci, o artistă cu cuceritoare însușiri de înfățișare și cu o blestemată grație de felină.

Dl. Buzescu n'a putut da acestui rol decât gentilețea anemicea doamnei Buzescu, actriță bună pentru orice fel de rol care nu cere feminitate și frumusețe. Și a fost ceva caricatural și dureros.

Dl. Vracca și Dl. Valentineanu au condus personagiile lor cu avântată tinerețe. Mulțumită d-lui Soare s'a văzut în sfârșit, ce fac actorii pe scenă.

C. R.

După dezastrul din Wallstreet

După două reprezentații la intervale scurte, Bursa dela New-York a început să se liniștească, lucrurile au început să tindă către normalizarea cea adevărată, plata americană s'a cumișit și sperăm că vechiul antet va fi reluat cât de curând.

Marea șansă a fost că dezastrul dela Bursă nu a avut ca urmare și o criză puternică economică care la rândul său ar fi provocat repercusiuni și asupra pieței europene.

Majoritatea cursurilor acțiunilor americane, au reluat un aspect „cuminte” și cu dividendele — modeste — de 4—5 la sută. (S'au dus dividendele de 10 la sută, care zăpăciseră capul oamenilor).

Este evident că se va resimți încă timp îndelungat crahul dela bursă, asupra pieței americane și într-o măsură mai redusă și asupra piețelor europene. (Pentru Europa însă, se va resimți și în bine, prin afluența de capitaluri, cari au reluat și vor relua drumul „acasă”, după „examenul” dat la New-York!)

Este de asemenea sigur, că o parte din industriile americane, se vor resimți în mod efectiv, în special indus-

triile articolelor de lux: automobile radio, gramofone etc. cari au fost cele mai lovite, prin dezastrul din Wallstreet. Nu putem însă exagera situația până a ne teme de un șomaj în aceste industrii.

Europa va fi influențată din acest crach financiar, atât pe piața financiară cât și din punct de vedere „turistic”.

Europa va resimți poate, pentru câțiva timp o restrângere a „turismului american”, intrucât perioada de înflorire a „hausse”ului și inflației este terminată sau cel puțin întreruptă. Vor suferi deci metropolele europene de lipsa vizitatorilor americani, atât de apreciați. Va suferi industria „diamanțelor” cu reprezentanții săi din Paris, Londra, Berlin, Amsterdam etc, vor suferi în fine industriile de lux ale Europei, cari aprovizionau cu lucruri „fine”, pe reprezentanții finanței americane (mai mici sau mai mari).

Aceste desavantajii trecătoare nu cad prea greu în cumpănă, față de alte avantajii cu mult mai mari. În primul rând vom avea o liniște mai pronunțată în viața economică și politică europeană, liniște atât de necesară liquidării mărunțelor chestiuni financiare,

moștenite de războiul mondial. Aceste lucrări sunt astăzi mult mai ușor de rezolvat, când America nu mai exercită acea forță atractivă de până acum, asupra capitalurilor forțelor europene, ba din contră, Europa își retrace capitalurile „de speculă”, înapoi acasă și le va căuta un plasament serios și sigur, cu dobânzi moderate, în special în împrumuturi și investiții pe piața atât de avidă, europeană. (Numai în ultima săptămână s'au început câteva tratative de împrumuturi mari: Ungaria, Jugoslavia, Hanovra, etc.)

În ce privește, scontul, și acesta a fost influențată, în mod deosebit atât în America cât și în statele Europei.

Semnalul a iost dat de Banca Angliei, adică aceea cu legăturile cele mai strânse cu piața americană. Scăderea scontului american a urmat „câteva ore” după scăderea celui englez.

La 31 Octombrie Banca Angliei scade scontul la 6 la sută (dela 6 jum la sută). Ca urmare „Federal Reserve Bank” din New-York, scade scontul dela 6 la 5 la sută. Banca Germaniei dela 7 jum. la 7 la sută (2 Noiembrie) Banca Olandei dela 5 jum. la 5 la sută, Banca Ungariei dela 8 la 7 jum. la sută.

În Cehoslovacia, unde s'a dus o politică stabilă a scontului oficial (care

n'a suferit schimbările în plus sau minus corespunzătoare celor din alte state europene), scontul a rămas și astăzi tot la 5 la sută. Cât privește Banca Austriei (care imităse Banca Angliei la prima scădere a scontului, de data aceasta nu a urmat exemplul celorlalte state europene, de a trage consecințe din noua coniectură financiară europeană.

Dacă piața europeană a fost în stare a expedia peste ocean cel puțin 20 miliarde franci aur, pentru a „susține” jocul de „hausse” al Bursei din New-York, după dezastru, tot acest enorm capital și-a reluat drumul acasă, după cum am spus mai sus.

Din moment, ce piața acțiunilor America a avut de suportat o lovitură atât de gravă, era natural, ca toate capitalurile de „speculațiune” să și reia drumul spre alte plasamente, în împrumuturi, unde câștigul nu mai este atât de mare, însă siguranța plasamentului, este cea mai solidă.

În urma celor petrecute la New York, este fatal ca piața New York să cadă pe un plan secundar, iar principalele piețe financiare europene (Paris, Londra, Anvers) să intre în funcțiune având acum un rol determinant în regularea conjecțiilor pieței internaționale.

Ion Scutaru

NOTE, CĂRȚI & REVISTE

La Défaite: de Alex. Fadéev (tradus de Maurice-Parijanine):

Un surprinzător roman de aventură, tratat de acest tânăr scriitor rus Fadéev.

Existența vagabondă, precară a unui detașament de partizani „roși” în anii 1918-1919, în Siberia extrem-orientală, marasmul, cavalcada, recunoașterile și luptele, surprizele, debandadele, revenirile — până la dubla victorie a Japonezilor și cozacilor „albi” ai amiralului Koleiak — cari surprind și distrug detașamentul în fugă și din care nu mai rămân decât 19 supraviețuitori. Aceasta-i acțiunea acestui roman. Și ce acțiune! Numai mișcarea epică a povestirii este singură suficientă să pasioneze lectorul.

Dar, oricât de captivantă ar fi povestea care ne arată o fațetă necunoscută a revoluției rusești; oricât de emoționante sunt scenele sălbatice și pustii trăite de autor în marginile imensei păduri siberiene: taiga, și între mohorâții munți Sikhotu-Aline — meritul esențial al volumului rămâne allul.

Ceeace distinge, într'adevăr, această carte de operele direct inspirate de epopea revoluționară rusă, e, mai mult decât evocarea directă și exteroară a evenimentelor, este pictura personajilor, în scurt — conținutul pur omenesc al evenimentelor extraordinare.

Nepăsător la succesul facil, ce l-ar fi cules mărgindu-se să scrie un roman de aventură revoluționară, Fadéev și-a impus, în primul rând, să anime oamenii; să arate în acțiune, în viața excepțională, diferitele caractere. Astfel, fără să cadă în abstract, ferindu-se de „teză”, sau de „propagandă”, a izbutit, primul, să infiltreze „revoluția” în moravuri sau, cel puțin, să degajeze din moravuri elementele noi, noile valori morale aduse de revoluția rusă.

Nu trebuie, însă, să credem, că asemenea, romancierilor occidentali, al căror „prototip” este Bourget — Fadéev schematizează până la absurd și distinge oamenii — oamenii vii cu complexe contradicții — reducându-i la simple marionete necesare ideilor sale. Și nici, că el se mulțumește cu un optimism de comandă, cu recompensarea virtuții și pedepsirea viciului după un cod substituit altuia. Dimpotrivă.

Firește, Fadéev este un ideolog. Dar bine manierat. Fiindcă nu uită să susțină ideea din chiar viața personajilor, din realitate. Rămâne, adică, artist, cu toate calitățile ce-i implică calificativul: obiectivitate și subtilitate.

El are senzual vieții, a vieții primitive și populare (calitate lipsă noii literaturi franceze) și dacă pictează personajii simpatici sau antipatici (chiar cele mai bestiale sau lașe) nu le încredințează niciodată existența și le acordă încă o fațetă compensatorie. Fiindcă, știe că — excepție câte-va exemplare foarte rare — oamenii nu pot fi decât ceace hazardul mediului unde evoluează și educația care-o primește — îi forțează.

Cei doi protagoniști ai romanului: Levinson, ovreul visător și voluntar, comandantul detașamentului, care luptă împotriva propriului individualism și-l învinge eroic fiindcă iubește omenirea, se simte solidar cu dânsa și ținde cu toată forța să determine „noul lip uman” — și Detchik, din contra, intelectual junc, angajat voluntar din idealism mai mult sau mai

puțin romantic și care termină dezertând, în fața puștilor cozacilor „fiindcă se iubește mai mult” și „fiindcă iubește propriile-i suferințe și nu cele ale camarazilor”. Iată poizi individualităților între care rulează axa întregii acțiuni.

Această opoziție între egoismul individualist al trecutului și „solidarismul” revoluționar al viitorului — este toată schema tendințelor ideologice din La Défaite pe care Fadéev o dezvoltă și la personajile mai puțin importante din aventură. Aceiași luptă dureroasă găsim la Morozka, un mînier din Son-Tehan, anarhist absurd apt pentru „mai bine” și pentru „cel mai rău” și care moare eroic ca să salveze rămășițele detașamentului: clobanul Metelitsa, luptător sălbatice; simpaticul și virilul Baklanov, ajutorul lui Levinson; Varia, infirmiera, nevasta deșoată a lui Morozka a cărei dragoste lichidează mizerabil — aceiași opoziție, cu aceiași contradicție, adesea atroce, între trecut și prezent, care pentru unii este aurora viitorului visat și pentru care își sacrifică viața.

Și care dă un senz normal încercărilor făcute și, mai târziu, permite supraviețuitorilor să păstreze conștient simțul solidarității umane.

Sandu Russet

Mes Souvenirs de Louis Lépine

Bătrânii poliștiști, scoși la pensie, au obiceiul de a-și scrie memoriile. Volumul cu amintiri ale lui Lépine nu prea aduce nimic nou. Banalități asupra originii prefecturii de poliție, a atribuțiilor prefectului, a boulangismului, afacerii Dreyfus. Și... câte informații atâtea erori.

Lépine povestește, de exemplu, că în cursul unei bagare la Père-Lachaise, din conducători, Ernest Roche a fost trănit în fundul unei gropi. Dr. Ernest Roche, deputat național, desminte informația, fiindcă nici n'a luat parte la acest peler'nașu.

Lépine, mai povestește cum în anul 1899, el a arestat diverși agitatori naționaliști, printre cari citează: Paulin Mery, Dr. Paul Mery n'a fost nici când arestat sau urmărit. A declarat-o într'o scrisoare publică.

Lépine povestește că Ravachol și Emile Henry au murit lași și că au trebuit să fie țărâți la ghilotină. Amândoi, însă, au murit curajoși, Henry strigând: Trăiască Anarhia! iar Ravachol cântând, cât îl ținea gura, refrenul denumit de-atunci la Ravachole:

Si tu veux être heureux,
Nom de Dieu!

Pends ton propriétaire...

Vorbind despre Sébastien Faure în 1899, Lépine îl prezintă ca „un bătrân anarhist doctrinar”. Simplu propagandist de întruniri publice, Sébastien Faure n'a avut nici odată pretenții la doctrină și, în epoca aceea, avea abia patruzeci de ani... etc.

La vierge déshabillée de Jules Rivet.

Intr'o ingenioasă ipoteză, autorul îi invită pe Paul și Virginia. După un somn letargic de o sută cincizeci de ani, cei doi naivi amanți pe cari i-a cîntat Bernardin de Saint-Pierre, se află transplantați la Deauville în plin sezon, în plin mediu excitant. Virginia se adaptează voluntar acestei civilizații speciale, își tunde părul băiețește, îmbracă rochii ultragros decoltate, sirotează cocktail. După câteva ezitări Paul se asimilează la rândul lui și-l vedem pitulat la sânul unei servitoare.

Sunt atât de antrenaji amândoi de această viață încât nu lipsește mult să se despartă.

Dar... Totul se aranjează între amanți cu'n astfel de trecut amoroș: amândoi uită zilele dezolante petrecute în cetatea pierdută și vor redeveni, aceiași ființe cari la Port-Louis, erau conduse de mama Virginiei, la liturghia de dimineață...

Totul este povestit cu multă finețe, cu multă grație, vervă și ironie.

Din străinătate

În traducere franceză a apărut în editura „Rieder”, romanul lui Leonhard Franck: *Karl și Anna*.

Tradus după textul bengalez, a apărut în aceeași editură *La Machine* de Rabindranath Tagore.

Soeurs ea Croix, de Alexei Remizov cu un

studiu introducere a lui Robert Vivier a apărut în editura Rieder.

Les Editions Sociales Internationales anunță publicarea unei colecții de poeme în spirit internaționalist. Fiecare culegere va cuprinde operele a 12 scriitori.

Primele două volume, cari sunt în pregătire vor cuprinde numai poezi franceze: René Arcos, Aynesparve, Francio André, Marc Bernard, Lucien Bourgeois, Paul Dermée, Henry Guilbeaux, A. Habam, Pierre Hubermont, Marcel Martinot, Leon Moussinac, Henry Poulaille, Tristan Rémy, Victor Serge, Charles Vildrac, P. Vailla Cunturier, și alții.

Vor urma culegeri din poezia germană mexicană, scandinavă, etc.

E. S. I., urmărește, astfel, vulgarizarea artei necunoscute, sau disprețuite, și interesarea publicului la mișcarea literară.

Premiul Nobel, pentru literatură a fost atribuit lui Thomas Mann, scriitor german.

După testamentul doctotului Alfred Nobel Academia Suedeză, compusă din 18 membri decernează celebrul premiu. O comisiune este numită în sânul Academiei, și cuprinde actualmente scriitorii: Per Halström, Anders, Oesterling și E. A. Karefeldt, secretarul perpetuu al Academiei — și istoricii Hendrik Schük și Frederick Böök. Un comitet de lectură ajută această comisiune.

Este important de știut că numai Acemiile Franceză, Suedeză, și Spaniolă pot indica candidaturile după cum și membrii secțiilor literare și institutelor analoage din celelalte țări și, infine, profesorii de estetică, literatură și istorie a facultăților de litere.

Cei doi frați Thomas și Heinrich Mann sunt două figuri reprezentative a literaturii germane contemporane. Thomas Mann s'a revelat înainte de războiu prin publicarea unui important roman „Buddenbrooks” unde studiază generațiile succesive ale unei familii burghize. El poate fi considerat tipul perfect al burghezului german, foarte cultivat, foarte artist.

În „Buddenbrooks”, „Dar Zaubenberg” — în întreaga operă a lui Thomas Mann, găsim criza societății burghize germane, a familiei burghize, a ideilor burghize. E decadența unei clase și a unei epoci, magistrat descrișă și semnificativă pentru literatura germană de azi.

EXPOZIȚII

La Haefler s'a deschis săptămâna aceasta expoziția Mattis Teutsch.

Opera lui îndeajuns cunoscută cititorilor noștri este apreciată astăzi la adevărata lor valoare în străinătate ca și la noi.

În afară de acele uleiuri decorative cari nouă nu ne par cele mai bune din opera sa sculptorului, căci *Teutsch* este sculptor ne aduce o serie de „terrecoite” foarte frumoase.

Realizări din ce în ce mai puțin stilizate aceste ultime lucrări ne de văiue o nouă înflorire a talentului său către acel absolut care îl întâlnim numai în artele populare.

Expoziția Sculptorului *Jalea* este iarăși mărturia unui temperament. Unul dintre meșteri sculpturii românești care nu are nevoie de teorii și „reclamă” pentru a fi. Dela un clasicism vecinic nou și interesant până la poetizarea unor aspecte zilnice, iată orbita preocupărilor lui *Jalea* care de fiecare dată este același sincer și desăvârșit maestru.

Iorgulescu este pictorul dintre cei tineri care evoluează mai mult. Este o probă sigură aceasta, despre sinceritatea și pătrunderea lui. Pictura nu se adresează numai ochilor și minții dar și gustului. Avem impresia că materialul întrebunțat de pictorul nostru evoluează azi mai ales spre această calitate „apetissantă”.

Pictura încearcă să creeze astfel un material viu care trăește o viață proprie „plastică” creiând calitatea unică pe care numai pictura o va da.

Uniunea republicilor sovietice este azi unica țară în lume care nu cunoaște noțiunea libertății presei. Rusia are cenzură nu numai pentru ziare și reviste ci și pentru cărți, plecate, reclame, anunțuri ba chiar și pentru cărți... de vizită. Cu toate că Lunacharsky desminte existența unui index al cărților prohibite, există unul întocmit de sora lui Lenin editat și imprăștiat de administrația centrală a partidului. Într'acest index sunt următoarele titluri și autori de găsit:

Evangelhia, Koranul, Talmudul, toate lucrările filosofice de la Platon, Descartes, Kant, Schopenhauer, Nietzsche, Spencer, Solowew, Mach, Taine, Carlyle, ca și biografiile lor.

Societatea scriitorilor ruși are de scurt timp ziarul său „Litera turnaja gazeta”. Este înainte de toate un ziar politic care se ocupă de orientarea problemelor breslei scriitoricești în raport cu vederile politice sovietice.

Cu prilejul aniversării a 100 ani dela moartea lui A. S. Griberjeden, consul rus în Persia și Kaukas alte 14 portrete ale poetului. În același timp a apărut un roman de I. Tynganov a cărui erou este poetul Griberjedow.

Într'unul din centrele Moscovei se face în fiecare sâmbătă seară întruniri de muncitori și muncitoare, cari se exersează în domeniul literaturii. Până în ultimul timp fusese scriitorul Gladkow conducător al acestui cerc Gladkow este autorul cunoscutului roman *Ciment*.

Aceste întruniri durează până târziu noaptea. Din timp în timp citesc autori cunoscuți din operele lor, și dau sfaturi sau explicații despre metodele lor de lucru fără să scape de critica vioae a muncitorilor. Până azi au eșit din acest cerc scriitori ca *Gromov* și *Schwedkoff*. Pe când în occident scriitorul transformă prin izolarea sa individualistă saloanele literare în ceaiuri dansate, Rusia formează prin experiențe de artă colectivă o literatură nouă.

Totuș, talentul...

Les Cahiers de l'Etoile consacără câteva pagini lui Brâncuși, datorite lui B. Fondane: „Știu că ceeace face puritatea lui incontestabilă și privilegiul său unic, poate întâlni, pe un alt plan, imputăr, destul de severe. Dece nu e mai mult al timpului său? Dece arta lui nu ne exprimă cu mai multă asemănare? Căci ceeace, în arta lui, pare să purceadă din aceleași intențiuni cași ale noastre, s'ar putea să nu fie decât o coincidență. Căci Brâncuși, nu e din ziua de azi, nici din țara lui, nici din veacul lui. Cum adică? e în afară din timp? Și... dece nu? E o problemă de intențiuni. Dacă pietrele lui ar fi fost descoperite cu prilejul unor săpături, expresie presupusă a unui timp X, — și s'ar mai putea ca acest lucru să i se întâmple, — anevoie s'ar înțelege că e vorba de o voință de artă, că aceste obiecte erau un produs liber. „Metal de o oarecare consistență și greutate” ar fi afirmat cărturarii...

(Se știe că aceasta este expresia procesului verbal prin care vama americană prohibise intrarea operilor lui Brâncuși în Statele-Unite. N. R.)

Problema Tinereții. Dintr'un articol al lui Edmond Jaloux în *Le Temps*: în Franța de după armistițiu, se numesc „tineri” toți scriitorii și artiștii, aparținând anumitor grupuri, în general celebri și în etate de treizeci până la șasezeci de ani. Ceeace face că oamenii cari au fost destul de îndemânateci pentru a cuceri acest titlu de tineri cam pe la 1918, vor rămâne astfel, până la moarte, așa cum rămâi preot sau funcționar...

...Titlul de tânăr, în literatură și artă, se capătă și se consolidează prin vechime.

Contradicție

Cetitorii vor fi remarcate că între aprecierile cronicele noastre „C. R.” și cele ale lui „S. D.” în privința d-lor Popa și Soare, există o totală deosebire de vederi.

...Am observat și noi, dar ne luăm totuș răspunderea tuturor contradicțiilor.

Tip. Cartea Medicală c.